

กลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอ้อย จากมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์¹

สุมาลี พลขุนทรัพย์²

รับบทความ 19 กันยายน 2568 แก้ไขบทความ 1 เมษายน 2569 ตอบรับ 18 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอ้อย จากมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์ เก็บข้อมูลจากคลิปรายการ คุยกับอ้อย จัดอยู่ในรูปแบบ Podcast ในช่อง YouTube ของอ้อย บุद्धาเบลส (Buddha Bless) ช่วงเวลาที่เผยแพร่ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2567 จำนวน 155 ตอน ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอ้อยช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร สอดคล้องกับลักษณะของรายการซึ่งเป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงจากหลากหลายวงการและสาขาอาชีพ เพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจและทำความเข้าใจเรื่องราวชีวิต โดยแบ่งเป็น 8 กลวิธี ได้แก่ 1. การใช้ทัศนภาวะ ซึ่งประกอบด้วย 1.1 การใช้ทัศนภาวะแสดงความคิดเห็น 1.2 การใช้ทัศนภาวะแสดงความเชื่อมั่น 1.3 การใช้ทัศนภาวะแสดงเงื่อนไข 2. การให้รายละเอียด 3. การให้เหตุผล 4. การเสริมคำตอบ 5. การกล่าวซ้ำคู่สนทนา 6. การใช้อุปลักษณ์ 7. การใช้ประโยคที่มีเนื้อความให้เลือก 8. การใช้วัจนกรรม ซึ่งประกอบด้วย 8.1 วัจนกรรมการบอกเล่า 8.2 วัจนกรรมการถาม 8.3 วัจนกรรมการแนะนำ 8.4 วัจนกรรมการโต้แย้ง 8.5 วัจนกรรมการขอบคุณ 8.6 วัจนกรรมการขอโทษ 8.7 วัจนกรรมการชื่นชม 8.8 วัจนกรรมการสัญญา

คำสำคัญ กลวิธีทางภาษา, วัจนปฏิบัติศาสตร์, การสัมภาษณ์, การสื่อสาร, ผู้ดำเนินรายการ

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล kiksumalee_p@hotmail.com

Linguistic Strategies Used by the Host in the Program Entitled “Khui Kap Aui” : A Pragmatics Perspective³

Sumalee Phonkhunsap⁴

Received 19 September 2025; revised 1 April 2026; accepted 18 June 2026

Abstract

The objective of this research was to study linguistic strategies used by the host of the Kui Kap Aui Program. The data were collected from video clips of the program broadcasted as a podcast via YouTube channel and hosted by Aui Buddha Bless including one-hundred and fifty-five episodes aired from January 6, 2022 to December 24, 2024. The results revealed that the host employed various linguistic strategies in order to achieve effective communication appropriate to the nature of the program, in which celebrities from diverse fields and professions were interviewed to convey inspiration and share valuable life experiences. There were 8 main strategies; 1. Modalities including 1.1 Providing opinions 1.2 Expressing confidence and 1.3 Indicating conditions 2. Giving details 3. Giving reason 4. Supporting reply 5. Repeating answer 6. Metaphor 7. Sentence usage that provides alternative content and 8. Speech acts, including 8.1 Affirming 8.2 Questioning 8.3 Advising 8.4 Arguing 8.5 Thanking 8.6 Apologizing 8.7 Complimenting 8.8 Promising.

Keywords: Linguistic Strategies, Pragmatics, Interview, Communication, Host

³ The research received support from Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Maha Sarakham University

⁴ Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Email: sumalee.p@rmu.ac.th

บทนำ

รายการสัมภาษณ์ในสื่อออนไลน์เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการรับชมติดตามวิถีคิดและมุมมองชีวิตของบุคคลสาธารณะ ผู้ที่มีชื่อเสียงในวงการต่าง ๆ รายการ คุยกับอ้อย มีแนวคิดในการนำเสนอด้วยรูปแบบการพูดคุยกับบุคคลที่น่าสนใจ เพื่อส่งต่อแรงบันดาลใจและทำความเข้าใจเรื่องราวชีวิต ดำเนินรายการโดย คุณอ้อย บุตต้า เบลส (Buddha Bless) หรือ นที เอกวิจิตร เป็นสมาชิกของวงดนตรีธิปไตย รักเก้ แดนซ์ฮอลล์ โดยเขาทำหน้าที่เป็นนักร้องหลักของวงบุตต้า เบลส ซึ่งมีผลงานเพลงที่มีชื่อเสียง เช่น Fire ปักตะไคร้ ลืมไปก่อน เป็นต้น รายการคุยกับอ้อย จัดอยู่ในรูปแบบ Podcast (พอดแคสต์) คือรายการเสียงที่เผยแพร่ผ่านทาง Platform ออนไลน์ โดยมีผู้ดำเนินรายการออกมาเล่าเรื่องต่าง ๆ หรืออาจเป็นการให้สัมภาษณ์ที่เปรียบเสมือนรายการวิทยุ มีเนื้อหาที่หลากหลาย ผู้ฟังสามารถเลือกฟังเนื้อหาแบบเฉพาะเจาะจงได้ ซึ่งช่อง YouTube ของคุณอ้อย บุตต้า เบลส มีผู้ติดตามกว่า 4 แสนคน ความน่าสนใจของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอ้อย คือ การสนทนาที่เป็นธรรมชาติ มีลักษณะเป็นการสนทนาในชีวิตประจำวัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวหรือเรื่องที่คู่สนทนา มีความรู้ ความสนใจ เช่น ครอบครัว ความรัก การทำงาน สุขภาพ วิถีคิด จิตใจ การใช้ชีวิต แนวคิดทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

ลักษณะเด่นของผู้ดำเนินรายการคุยกับอ้อย คือ เป็นผู้ที่มีทัศนคติเชิงบวก (Positive Thinking) ต่อแครงรับเชิญ และยังเป็นผู้ที่มีทักษะการฟังที่ดี การฟังอย่างไม่ตัดสิน (Non-judgmental Listening) และไม่ขัดจังหวะแครงรับเชิญ ทำให้แครงส่วนใหญ่กล้าเปิดเผยเรื่องราวในชีวิตที่อาจไม่เคยพูดที่ไหนมาก่อน บทสนทนาจึงมีความจริงใจ (Authentic) ทั้งนี้ผู้รายการส่วนใหญ่ชื่นชมวิธีการสัมภาษณ์ในการเลือกใช้คำถามที่เรียบง่ายแต่สามารถสะกิดให้แครงรับเชิญได้หยุดคิดและทบทวนตัวเอง

การสัมภาษณ์บางรายการที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ช่องทาง YouTube ไม่ได้มีเงื่อนไขที่จำกัดด้านระยะเวลาการออกอากาศ ต่างจากรายการสัมภาษณ์ในสื่อวิทยุ โทรทัศน์หรือสื่อวิทยุกระจายเสียง ดังนั้นคำถามคำตอบจึงใช้เวลาโต้ตอบกันอย่างไม่เร่งรีบ

มีข้อดีคือได้เห็นข้อมูลที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์สื่อสารที่แท้จริงในชีวิตประจำวัน ทำให้พบกลวิธีทางภาษาประเภทต่าง ๆ การใช้ถ้อยคำมีความหลากหลายแปรไปตามเจตนาในการสื่อสาร แปรไปตามบุคคล บริบททางสังคมและวัฒนธรรม แกรับเชิญในรายการ ส่วนใหญ่เป็นบุคคลสาธารณะ บุคคลในวงการบันเทิง ภาษาที่ใช้บางครั้งจึงปรากฏภาษาเฉพาะกลุ่มสังคม

สุวรรณ เกรียงไกรเพ็ชร (2541: 89) กล่าวถึงการสัมภาษณ์ว่า เป็นการสนทนาที่คู่สนทนาฝ่ายหนึ่งต้องการทราบเรื่องราว ความคิดเห็น หรือความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากอีกฝ่าย โดยทั่วไปการสนทนาในรูปของการสัมภาษณ์มักจะเป็นการตั้งคำถามจากฝ่ายที่ประสงค์จะทราบเรื่อง คือฝ่ายผู้สัมภาษณ์ และอีกฝ่ายเป็นผู้ตอบคือฝ่ายผู้ให้สัมภาษณ์ กลวิธีทางภาษาของ อู๋ย บุดด้า เบลส ในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะ มีวิธีการเลือกใช้ภาษาที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา เป็นธรรมชาติสูง ลักษณะของการสัมภาษณ์ที่จะมีเพียงแนวทาง (Guideline) ไว้เท่านั้น มีเป้าหมายในการสัมภาษณ์คือ ต้องการทราบถึงเรื่องราวชีวิต และเน้นเรื่องจิตใจของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์นี้

ผู้สัมภาษณ์ : ช่องผมส่วนใหญ่ที่ผมถาม ผมจะถามเรื่องความคิด จิตใจซะเยอะครับ อะไรที่เป็นดรามามาผมไม่ถามนะครับ ตัดทิ้ง แล้วก็รายการถ้าหากไม่ติดอะไร ผมแทบไม่ตัดอะไรทิ้งเลยครับ ก็เป็นลากยาวชั่วโมงกว่าอย่างนี้เลยครับ แล้วส่วนใหญ่ก็ให้ดูก่อน ไม่ชอบตรงไหนก็ไปตัดออก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แล้วสัมภาษณ์เรื่องอะไรบ้าง ประมาณไหน

ผู้สัมภาษณ์ : จริง ๆ สำหรับผมนะ ที่ผมมองโป๊ปเป็นคนเจ็บบมาก ค่อนข้างแบบไม่ค่อยออกงาน ไม่ค่อยบอกเรื่องส่วนตัว ไม่ค่อยอะไรอย่างนี้ พอเจอคนอย่างนี้ผมจะเกร็งมาก เพราะผมรู้สึกว้า...

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่รู้อะไรเลย

ผู้สัมภาษณ์ : ไม่ใช่ไม่รู้อะไรเลย ส่วนใหญ่ผมไม่อยากจะรู้ก่อนด้วยอะ ผมทำงานผมไม่เคยมีสคริปต์เลยครับ แล้วผมจะถามเพราะผมอยากรู้ มันจะไม่ได้เตรียมคำถามมาก่อน แล้วมาถามตามคำถามต่อไปคำถามต่อไป ผมรู้สึกไม่ธรรมชาติ แล้วก็พอเป็นอย่างนี้ผม

ก็เลยรู้สึกว่าคุณต้องมีความรักหาความเป็นส่วนตัวพอสมควร พอเป็นอย่างนี้ ผมก็จะ
อันนี้ถามได้มัยวะ มันก็เลยจะมีแบบความกังวล

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ลองคุยดู

ผู้สัมภาษณ์ : แต่ที่ผมสนใจจริง ๆ นะ อย่างนี้ในตัวพี่โป๊ป เท่าที่ผมรู้มาคือ
สนใจเรื่องธรรมะ ที่ครอบครัวพี่โป๊ปสนใจ พี่โป๊ปสนใจมาตั้งแต่เด็กแล้วเปล่าครับ

จะเห็นได้ว่า อยู่ บุตต้า เบลส ผู้ดำเนินรายการคุยกับอยู่ มีการชี้แจงกับแขกรับเชิญ
ที่มาร่วมรายการอย่างชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการถามคำถาม เป็นคำถามที่มาจากความ
อยากรู้ส่วนตัวของตนเอง ไม่ได้เตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ยังอธิบายความรู้สึก
ของตนเองที่มีต่อผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทราบอย่างเปิดเผย ดังที่กล่าวว่า “จริง ๆ สำหรับผมนะ
ที่ผมมองโป๊ปเป็นคนเจียมมาก ค่อนข้างแบบไม่ค่อยออกงาน ไม่ค่อยบอกเรื่องส่วนตัว...”
แสดงถึงเจตนาในการสื่อสารที่ชัดเจนตรงไปตรงมา

วิธีการสื่อสารของผู้ดำเนินรายการคนดังกล่าวมีรูปแบบที่หลากหลาย เลือกใช้
ถ้อยคำได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ เสมือนการนำเสนอภาพชีวิตของผู้คน
ผ่านการสัมภาษณ์ รวมทั้งปรากฏวัจนกรรมหลายประเภท ผู้วิจัยสนใจศึกษากลวิธีทางภาษา
ของผู้ดำเนินรายการคุยกับอยู่ ตามมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์ เนื่องจากวิธีการทางภาษา
เปรียบเสมือนการเลือกเครื่องมือสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังที่ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง
(2549 :182) กล่าวว่า ในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ กลวิธีทางภาษา เป็นวิธีการทางภาษา
ที่ใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการสื่อสารบางประการ อาทิ เพื่อสื่อสาร
ความคิด เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง เพื่อความสุภาพ เพื่อสร้างความรู้สึกร่วม
เพื่อโน้มน้าวใจ ฯลฯ ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์เจตนาในการสื่อสารของผู้ดำเนินรายการ
คุยกับอยู่ โดยพิจารณาจากถ้อยคำและเนื้อหาที่ปรากฏในการสัมภาษณ์ ผลการศึกษา
จะแสดงให้เห็นถึง กลวิธีการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ถ้อยคำ การใช้ประโยค แสดงถึง
บทบาทของภาษาที่ช่วยให้ผู้พูดบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนศิลปะในการสัมภาษณ์
บรรยากาศหรือบริบทของการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะ และเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย
ด้านการใช้ภาษาในสื่อออนไลน์จากมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอ้อย จากมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์

แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษากลวิธีทางภาษาตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ซึ่งให้ความสำคัญแก่การตีความบริบท (context) กรอบแนวคิดที่ประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ แนวคิดปริจเฉทการสัมภาษณ์ แนวคิดกลวิธีทางภาษา และแนวคิดวัจนกรรม การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประไพพรรณ พิงฉิม (2542) สรุปไว้ว่า ปริจเฉทการสัมภาษณ์มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากปริจเฉทการสนทนาทั่วไป เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลสองฝ่ายที่ทราบเป้าหมายของการสนทนาครั้งนั้น และแต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ชัดเจน ฝ่ายที่เป็นผู้สัมภาษณ์ทำหน้าที่ขอข้อมูลจากฝ่ายที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนผลงานวิชาการที่ใช้การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาตามแนวทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ได้แก่ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2549) เขียนหนังสือชื่อ “มองคหิยาจะจำจากมุมมองนักภาษา : เนื้อหาและกลวิธี” นิยามคำว่า กลวิธีทางภาษา หมายถึง วิธีทางภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารบางประการ เช่น การให้รายละเอียดเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันของผู้รับสาร (Tannen, 1989) โดยเสนอกลวิธีทางภาษาหลายวิธีที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารแตกต่างกันไป เช่น การอ้างถึง การเล่นคำ การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การใช้อุปมาอุปไมย การเน้นให้ตีความ เป็นต้น นอกจากนี้มีงานวิจัยที่วิเคราะห์การเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแตกต่างกันไปตามเหตุการณ์และสถานการณ์การสื่อสาร ได้แก่ สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2560) ศึกษากลวิธีทางภาษาจากมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์: พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537) ผลการศึกษาพบกลวิธีทางภาษาที่น่าสนใจ ได้แก่ การให้รายละเอียด การให้เหตุผล การใช้ทัศนภาวะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อความรู้สึกนึกคิดบางประการ

ด้านแนวคิดวัจนกรรม เลวินสัน (Levinson, 1983) อธิบายว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความหมาย เจตนา บริบท และสถานการณ์ในการใช้ภาษา ซึ่งวัจนกรรม (Speech acts) จัดอยู่ในการศึกษาด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ เซอร์ล (Searle, 1969) อธิบายว่า ถ้อยคำที่เป็นวัจนกรรมหนึ่ง ๆ ต้องแสดงเงื่อนไขวัจนกรรมครบทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ เงื่อนไขเนื้อหาความ (propositional condition) เงื่อนไขเบื้องต้น (preparatory condition) เงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition) เงื่อนไขสาระสำคัญ (essential condition) จากการทบทวนแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะนำแนวคิดประเภทวัจนกรรมของ เซอร์ล (Searle, 1969) มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์เจตนาในแต่ละวัจนกรรม

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดปริจเฉทการสัมภาษณ์ของ ประไพพรรณ พิงฉิม (2542) เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการสื่อสารรวมทั้งบทบาทของผู้สัมภาษณ์ ประยุกต์ใช้การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาจากผลงานวิชาการของณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2549) สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2560) ในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อให้เกิดความชัดเจน และเหมาะสมแก่บริบทสังคมไทย และวิเคราะห์วัจนกรรมประเภทต่าง ๆ ของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอ้อย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ตามแนวคิดของเซอร์ล (Searle, 1969)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้การวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าและการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) สรุปผล อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป กรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แนวคิดปริจเฉทการสัมภาษณ์ของ ประไพพรรณ พิงฉิม (2542) แนวคิดเรื่องกลวิธีทางภาษาของ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2549) สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2560) และแนวคิด วัจนกรรมของ เซอร์ล (Searle, 1969)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากคลิปการสัมภาษณ์รายการคุยกับอู๋ ทาง YouTube อู๋ บุคต้าเบลส (https://www.youtube.com/playlist?list=PL6eu_0zA-Q207kU4krxEMXOjbY_MgvjvB) เผยแพร่ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2567 จำนวน 155 ตอน ความยาวรายการต่อตอนจำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที เกณฑ์ในการคัดเลือกตอนที่นำมาใช้ศึกษา ใช้วิธีพิจารณาจากแฮกซ์เบ็ญจจากหลายวงการเพื่อให้เห็นความต่างของชุดความคิดและการใช้คำถามปลายเปิด ที่เป็นเอกลักษณ์ของรายการ จากนั้นนำคลิปรายการทุกตอนมาถอดถอดเสียงเป็นตัวอักษร บันทึกข้อมูล พิสูจน์อักษรและตรวจทานความถูกต้อง เรียบเรียงจัดลำดับข้อมูลการสัมภาษณ์ แยกตาม วัน เดือน ปีและชื่อตอนที่รายการออกอากาศ เพื่อสะดวกต่อการสืบค้นข้อมูลและนำมายกตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา เป้าหมายและเจตนา การสื่อสารของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอู๋ พิจารณาจากถ้อยคำ (Utterance) ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นประโยคที่สมบูรณ์ตามหลักไวยากรณ์ แต่เป็นหน่วยของภาษาที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์การสื่อสาร รวมทั้งเนื้อหาที่ปรากฏในการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเสียงคลิปการสัมภาษณ์มาคัดเลือกตัวอย่างส่วนที่ปรากฏถ้อยคำถามและคำตอบ เพื่อศึกษาเฉพาะส่วนที่เป็นการถามและการตอบเท่านั้น

2.2 การดำเนินรายการสัมภาษณ์ การถามคำถามและตอบคำถาม ข้อความที่ปรากฏอาจเป็นถ้อยคำและเป็นประโยค ผู้วิจัยจะพิจารณาจากทั้งรูปภาษาและวิเคราะห์เนื้อหาของสาร รวมทั้งบริบทในการสื่อสาร

2.3 จำแนกกลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอู๋ จากมุมมอง วัจนปฏิบัติศาสตร์ เป็นกลวิธีย่อย

2.4 วิเคราะห์เป้าหมายในการสื่อสารร่วมกับเนื้อหาของการสัมภาษณ์ ในรายการคุยกับอู๋

3. สรุป อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษากลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการ คุยกับอ้อย จากมุมมอง วัจนปฏิบัติศาสตร์ สามารถจำแนกเป็นกลวิธีย่อยและมีรายละเอียด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การใช้ทัศนภาวะ⁵ การใช้ทัศนภาวะเป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อสื่อความรู้สึกนึกคิดบางประการ คำว่า “ทัศนภาวะ” (Modality) ตามที่ซาอิด (Saeed, 2003: 135-138) ไว้ หมายถึง คำที่ครอบคลุมรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งยอมให้ผู้พูดแสดงการเปลี่ยนแปลงระดับของการให้คำมั่นหรือความเชื่อในบางเรื่อง โดยเฉพาะการใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์ การใช้ทัศนภาวะที่ปรากฏในการดำเนิน รายการ ได้แก่ 1.1 การใช้ทัศนภาวะแสดงความคิดเห็น ปรากฏคำว่า “รู้สึกกว่า” “เหมือนว่า” “มองว่า” “ดู” “แสดงว่า” “น่าจะ” เป็นต้น 1.2 การใช้ทัศนภาวะแสดง ความเชื่อมั่น ปรากฏคำว่า “ต้อง” “ย่อม” และอาจปรากฏร่วมกับ คำขยาย “แน่นอน” หรือ “จริง ๆ” และ 1.3 การใช้ทัศนภาวะแสดงเงื่อนไข ปรากฏอยู่ในรูป ประโยคแสดงเงื่อนไขที่มีคำว่า “ถ้า” “หาก” หรือ “ถ้า...หาก”

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ดำเนินรายการ : อ้อ ยุคนั้นภาพลักษณ์มันสำคัญมาก **หุ่นสวยหุ่นดีต่อให้เสียตึ ถ้าไม่สวยตามที่สังคมบอกว่าสวยก็รู้สึกว่ามันน่าจะยาก**

แขกรับเชิญ : ถูกต้องและจากคำพูดของคนที่เรารู้จัก

ทุกซ์เปลี่ยนชีวิต กับ “แก้ม วิชญาณี” (สัมภาษณ์ 18 เมษายน 2566)

ตัวอย่างพบการใช้ทัศนภาวะแสดงความคิดเห็น ผู้ดำเนินรายการใช้คำว่า “รู้สึกกว่า” และ “น่าจะ” โดยมีเป้าหมายในการสื่อสารเพื่อแสดงความเห็นอกเห็นใจและลดระดับ การตัดสิน เพื่อกล่าวถึงประเด็น Beauty Standard หมายถึง มาตรฐานความสวยที่เกิดขึ้น ภายในสังคมกับคนทุกเพศที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งการเป็นนักร้องนอกจากเสียตึหุ่นดีแล้วยังต้อง หน้าตาดีเนื่องจากคนในสังคมโดยมากให้คุณค่ากับภาพลักษณ์หรือความสวย

⁵ ในที่นี้จะนำเสนอการใช้ทัศนภาวะบางรูปแบบเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ดำเนินรายการ : ถ้าเวลาชีวิตคนเรามีจำกัด ถ้าต่อเหลือเวลาไม่มากสมมุติ
3 - 6 เดือน อยากทำอะไร

แขกรับเชิญ : ถ้าเหลือ 3 - 6 เดือน ก็คงจะไม่ทำงานเท่าไรหรอก ก็เหมือนจะให้
ความสำคัญกับเรื่องความสัมพันธ์ว่าจะอยู่กับคนที่เรารักใช้ชีวิตให้เต็มที่

ต่อ ฉันทวิรัช มุมมองและความคิด ของ พระเอกนักเขียนบท (สัมภาษณ์ 17 กุมภาพันธ์ 2565)

ตัวอย่างพบการใช้รูปประโยคแสดงเงื่อนไขที่มีคำว่า “ถ้า” ดังประโยค
“ถ้าเวลาชีวิตคนเรามีจำกัด ถ้าต่อเหลือเวลาไม่มากสมมุติ 3 - 6 เดือน อยากทำอะไร”
กลวิธีการใช้ทัศนภาวะแสดงเงื่อนไขใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารคือ
สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ช่วยกระตุ้นความสนใจใน
ประเด็นคำถามและทำให้ทราบเกี่ยวกับมุมมองชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์

2. การให้รายละเอียด การเล่าเรื่องแบบให้รายละเอียด เพื่อสร้างการมีส่วน
ร่วมแตกต่างจากการเล่าเรื่องเนื่องจากการขยายความจุดใดจุดหนึ่งให้ชัดเจน หรือ
สรุปความเข้าใจในสิ่งที่คุยกันอยู่

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ดำเนินรายการ : ตอนนั้นปั๊เคยแนะนำให้พี่ลองท้าทายใจ รู้ป่าวว่าตอนนั้นอะ พุดตรง ๆ
ว่าพี่ไม่ได้สนใจมากเพราะว่า ชอบแบบที่สังเกตตามธรรมชาติ แต่ได้
ทดลองทำนะครับ แต่หลังจากครั้งนั้นนะก็มาทดลองทำจริง ๆ จัง ๆ
เมื่อเดือนกว่าที่ผ่านมาเนี่ยเอง มาช้ากว่าปั๊เยอะเลย รู้สึกว่าแบบ
ไม่ใช่ไรหรอก เปื่อของเดิมมันแค่เปื่อแค่นั้นเอง อยากหาอะไรมากกระตุ้น
เราก็เลยลองดูแล้วก็ เฮ้ยไอ้จังหวะที่ตอนที่แบบเราท้าทายเข้ามามากกว่า
ท้าทายออกอะ แล้วมันจะมีจังหวะหนึ่งเค้าให้กลั่นหายใจ แล้วพอกลั่น
นาน ๆ กลั่นเกิน 2 นาที อย่างนี้ แล้วมันจะแบบซา ๆ ไร้เจีย มันเป็น
สภาวะที่แบบเออมันก็ตกติ...

แขกรับเชิญ : ก็แปลกดี ผมก็ใช้มันในการทำให้เราได้แบบ กระตุ้นให้มันนิ่งขึ้น

คุยกับปั๊ ไปเตได้ ตั้งแต่กายหายบาจนถึงกายละเอียด (สัมภาษณ์ 26 มีนาคม 2567)

จากตัวอย่างผู้สัมภาษณ์ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการทำสมาธิด้วยการพิจารณา
ลมหายใจเข้าออก โดยผู้ดำเนินรายการได้บรรยายให้รายละเอียดของเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้น ซึ่งกลวิธีทางภาษาดังกล่าวมีความเป็นธรรมชาติเช่นเดียวกับการสนทนา
ในชีวิตประจำวันของผู้ที่มีความรู้จักคุ้นเคยกัน ช่วยสร้างการมีส่วนร่วม

3. การให้เหตุผล การให้เหตุผลจะช่วยโน้มน้าว ให้คู่สนทนาด้อยตามถ้อยคำ
ของผู้พูด ผู้ดำเนินรายการได้แสดงการวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นในการสัมภาษณ์ร่วมกับแขกรับเชิญ

ตัวอย่างที่ 4

ผู้ดำเนินรายการ : ดูแล้วในโลกเนี่ยคนมีปัญหาทางจิตเยอะมากขึ้นเรื่อย ๆ กับจิตใจ
ผมรู้สึกว้าวทางตะวันตกการไปหาหมอทางจิตแบบนี้มันเป็นเรื่อง
ปกติของเค้าหรือเปล่าครับ เมืองไทยผมรู้สึกว่ายังน้อยนะ
แบบรู้สึกว่าการที่จะไปนั่งเล่าปัญหาเราให้กับคนแปลกหน้าฟังหรือ
อะไรแบบนี้คนไทยอาจจะยังไม่คุ้นการไปหาไปพบจิตแพทย์เนี่ย
แต่ผมว่ามันดีขึ้นเรื่อย ๆ นะจากที่คนเป็นโรคซึมเศร้าเยอะ ๆ แล้ว
มีการให้ความรู้ในอินเทอร์เน็ตมากขึ้นเนี่ย คนจะได้รู้ว่าการไป
หาจิตแพทย์หรือจิตบำบัดเนี่ยไม่ใช่เราบ้าแต่เป็นคนมีความทุกข์
สมัยก่อนเราอาจจะเลือกไปเที่ยวไปหาธรรมชาติอันนี้ก็เป็นอย่าง
ทางเลือกหนึ่ง

แขกรับเชิญ : ใช่ค่ะ ฟึกสมาธิไปเรื่อย ๆ เนี่ยมันช่วยในด้านของกายภาพค่ะ มันเห็น
ความเปลี่ยนแปลงด้วยนะคะ

ดร.ศรัณย์พร ศิริเกียรติสูง นักจิตวิทยา สมอและระบบประสาท คนไทยในอเมริกา
(สัมภาษณ์ 20 ธันวาคม 2565)

ตัวอย่างนี้ช่วยให้เห็นกลวิธีทางภาษาในลักษณะของการให้เหตุผล พบว่า
ผู้ดำเนินรายการได้วิเคราะห์เหตุผลของผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าในการไปพบจิตแพทย์ว่า
ระหว่างต่างประเทศฝั่งตะวันตกกับประเทศไทยเป็นอย่างไร และการให้ความรู้เกี่ยวกับ
โรคซึมเศร้าผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้คนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับโรคนี้ได้ง่ายขึ้น
เนื่องจากการยกเหตุผลจะช่วยสนับสนุนให้ประเด็นมีน้ำหนักมากขึ้น

4. การเสริมคำตอบ เป็นการกล่าวถ้อยคำที่ไม่ได้มีเจตนาถามให้ตอบ ไม่ว่าจะตอบรับ-ปฏิเสธ หรือตอบเพื่อความใด ๆ แต่เป็นการกล่าวถ้อยคำเสริมขึ้นมาโดยมีเจตนาอื่น ๆ เช่น แสดงความคิดเห็นคล้อยตาม หรือเพิ่มเติมจากคำตอบที่ได้รับ แสดงความเห็นอกเห็นใจเรื่องที่ได้ฟัง แสดงอารมณ์ความรู้สึกร่วมกับเรื่องที่ผู้สัมภาษณ์เล่า

ตัวอย่างที่ 5

ผู้ดำเนินรายการ : พี่ก็ก็เป็นแบบนี้กับทุกเรื่องเลยไหมครับ พี่คนส่วนใหญ่เขาเดินไปแล้วเราจะสวนหรือว่าเป็นแค่บางเรื่อง

แขกรับเชิญ : ไม่นะ พี่แบบว่าพี่ไม่ได้เป็นคนชอบสวน แต่ว่าพี่มีความรู้สึกที่เราก็มีมุมมองของเราปะวะ แล้วก็มีความคิดความชอบของเราแบบนี้ แล้วก็มีความจินตนาการของเราแบบหนึ่ง แต่ว่าเรารู้สึกว่า แต่คนอื่นเขาเดินไปทางนี้ทั้งหมดอะ เราก็ไม่ชอบให้ใครมองว่าถูกแปลกแยกแตกต่าง

ผู้ดำเนินรายการ : **เพราะไม่อยากเป็นจุดสนใจด้วย**

แขกรับเชิญ : ไม่อยากเป็นจุดสนใจ จุดเด่นด้วย ทุกคนเขานั่งกันอยู่แล้วอยู่แล้วแบบนี้

ปากก้า นักสร้างความฮา แต่เสียน้ำตาในรายการ เพราะอะไร
(สัมภาษณ์ 5 กันยายน 2566)

ตัวอย่างพบการกล่าวถ้อยคำเสริมคำตอบ ซึ่งในสถานการณ์นี้ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงลักษณะนิสัยของตนเองว่าเป็นคนที่มีมุมมองมีความคิดเป็นของตนเอง แต่ไม่อยากให้ใครมองว่าแปลกแยกจากคนอื่น ๆ ผู้สัมภาษณ์จึงกล่าวว่า **“เพราะไม่อยากเป็นจุดสนใจด้วย”** เพื่อแสดงความคิดเห็นคล้อยตามหรือเพิ่มเติมจากคำตอบที่ได้รับ

5. การกล่าวซ้ำคู่สนทนา เป็นการกล่าวทวนคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ซ้ำอีกครั้ง แม้การทวนคำตอบจะไม่ใช่วิธีที่ใช้ในการถาม แต่ก็ใช่วิธีที่ทำให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปตามแนวทางที่วางไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจการสื่อความหมายได้ชัดเจน

ตัวอย่างที่ 6

แขกรับเชิญ : 7 ปี นั่นคือครั้งล่าสุดที่ไปเมืองไทย

ผู้ดำเนินรายการ : 7 ปีที่แล้ว **ไข่ครับ** แล้วอยู่ก็อยากคุยกับพี่อ๋ม โดยที่ไม่รู้มาก่อนเลยว่า พี่อ๋มปฏิบัติธรรม ไม่รู้ทำอยู่ถึงอยากคุยกับพี่อ๋มแล้วก็ไม่ได้เจอพี่มา 20 กว่าปีแล้ว...

“อ๋ม สิริยากร” จากเคยคิดสันต์แต่วันนี้มีความสุขมาก ๆ เพราะอะไร ?
(สัมภาษณ์ 9 สิงหาคม 2565)

ตัวอย่างผู้ดำเนินรายการใช้วิธีทวนคำตอบซ้ำอีกครั้งหลังจากที่แขกรับเชิญตอบคำถาม เรื่องเวลาที่กลับมาประเทศไทยครั้งล่าสุดเมื่อ 7 ปี มาแล้ว และผู้ดำเนินรายการกล่าวทวนซ้ำอีกครั้ง กลวิธีทางภาษาเช่นนี้ใช้เพื่อแสดงถึงการมีความรู้สึกร่วม รวมถึงการเน้นย้ำข้อมูลที่เป็นคำตอบให้หนักแน่นยิ่งขึ้น เชื่อมโยงกับประเด็นที่จะสัมภาษณ์ต่อไป

6. การใช้อุปมาอุปไมย (Metaphor) ทำให้เห็นภาพที่ต้องการสื่อได้ชัดเจน ใช้คำน้อยแต่สื่อความได้มากและช่วยเน้นย้ำมากกว่าการกล่าวตรงไปตรงมา การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่ง สิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบอีกสิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบเทียบ

ตัวอย่างที่ 7

ผู้ดำเนินรายการ : บางคนดูอยู่อาจจะใช่สิ สามิเธอรวย เธอจะทำอะไรก็ได้ สำหรับอยู่นะครับ สามิอะไรรวยก็แล้วแต่ แต่ถ้าโอกาสสมันอยู่ตรงหน้าแล้วไหลเข้ามาเรื่อย ๆ อย่างนี้ มันจะมีซึกก็คนที่ปฏิเสธ เพราะมนุษย์ส่วนใหญ่ต่อให้มีเพชรนิลจินดาตกลงมาเหมือนท่าฝน คงจะยังบอกว่า ตกลงมาอีก ตกลงมาอีก ก็ยังอยากได้กันอยู่อีก

แขกรับเชิญ : จะเป็นอย่างนั้น

“สู่ขวัญ บุลกุล” เบื้องหลังของชีวิต สวย หรุ ดูแพง
(สัมภาษณ์ 12 กรกฎาคม 2565)

ตัวอย่างนี้ผู้ดำเนินรายการใช้ถ้อยคำเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นภาพ ได้แก่ “**เพชรนิลจินดาตกลงมาเหมือนท่าฝน**” เพื่อเน้นมากกว่าการกล่าวตรง ๆ หรือทำให้รู้สึกว่

เป็นเช่นนั้นจริง ๆ เปรียบเทียบให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่มีความอยาก ความไม่รู้จักพอ แม้จะมีทรัพย์สินเงินทองของมีค่ามากมายเพียงใดก็ยังอยากได้เพิ่มเติมไม่สิ้นสุด

7. การใช้ประโยชน์ที่มีเนื้อความให้เลือก การใช้ประโยชน์ที่มีเนื้อความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง มักใช้สันฐาน หรือ มิฉะนั้น ไม่เช่นนั้น พบว่าผู้ดำเนินรายการใช้ประโยชน์ลักษณะดังกล่าวเพื่อตั้งสมมติฐานขึ้นมาให้แขกรับเชิญได้คิดหาคำตอบเพื่ออธิบาย ตลอดจนสามารถให้เหตุผลเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ โดยกระเจ่างมากขึ้น กลวิธีการใช้ประโยชน์ที่มีเนื้อความให้เลือกแตกต่างจากการใช้วัจนกรรมการถามเพราะเป็นการใช้ภาษาเพื่อตีกรอบหรือเสนอทางเลือกให้คู่สนทนาตัดสินใจเลือกจากตัวเลือกที่ผู้ดำเนินรายการเตรียมไว้ให้แล้ว

ตัวอย่างที่ 8

ผู้ดำเนินรายการ : สมัยคุณโป๊ปอยู่มหาลัยเคยชวนเพื่อนชวนแฟนไปทำบุญไหมหรือแค่พูดเฉย ๆ

แขกรับเชิญ : แค่คุยเฉย ๆ เพราะไม่มีใครไปด้วย เราสู้สึกว่ายากที่จะมีใครมาเข้าใจในมุมมองนี้ของเรา

ผู้ดำเนินรายการ : ทุกวันนี้ไปทำบุญที่วัดหรือว่าทำที่บ้าน

แขกรับเชิญ : ทำทุกปี ช่วงวันหยุด เทศกาลต่าง ๆ ไม่ค่อยทำอยู่บ้าน ทำบ้างแต่ไม่ตลอด

จากบทพูดถึงพรหมลิขิต และชีวิตที่ต้องลิขิตเอง ของ โป๊ป-ธนวรรธน์
(สัมภาษณ์ 24 ตุลาคม 2567)

ตัวอย่างเป็นประโยชน์ที่ใจความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง มีคำเชื่อม “หรือ” ปรากฏอยู่ ผู้สัมภาษณ์ตั้งคำถามโดยใช้ถ้อยคำที่ให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งเพราะช่วยให้ประเด็นในการตอบมีทิศทางมากขึ้น จึงตั้งสมมติฐานให้ได้เลือกตอบหรือเลือกนิยามความรู้สึกตัวเองได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้อาจจะทำให้ได้ข้อมูลอื่นเพิ่มเติมจากตัวเลือกที่ตั้งไว้

8. การใช้วัจนกรรม ผู้วิจัยจำแนกวัจนกรรมต่าง ๆ ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) ซึ่งพิจารณาจากเงื่อนไขวัจนกรรม และนำมาประยุกต์ใช้ในการให้นิยามรายละเอียดของแต่ละวัจนกรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ดำเนินรายการ คุยกับอยู่ใช้วัจนกรรมหลายประเภทเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ซึ่งวิเคราะห์ตัวอย่างได้ดังนี้

1. วัจนกรรมการบอกเล่า (Affirming) เป็นถ้อยคำที่มีเงื่อนไขดังนี้

1.1 เงื่อนไขเนื้อหา ความ การกระทำของผู้พูดที่จะกล่าวข้อความใดก็ได้

1.2 เงื่อนไขเบื้องต้น

1.1.1 ผู้พูดพิสูจน์และยืนยันความจริงของสิ่งที่พูด

1.1.2 ผู้ฟังต้องไม่ทราบสิ่งที่ผู้พูดต้องการพูดมาก่อนแล้ว

1.3 เงื่อนไขความจริงใจ ผู้พูดเชื่อในความจริงของสิ่งที่พูด

1.4 เงื่อนไขสาระสำคัญ ความจริงของสิ่งที่พูด

ตัวอย่างที่ 9

ผู้ดำเนินรายการ : อยู่เป็นคนชอบตกเตียง หลัง ๆ ยิ่งอายุมากขึ้นก็ยิ่งน้อยลง หลีกเสี่ยง
เพราะรู้สึกว่เสียเวลา

แขกรับเชิญ : ใช่ ๆ

“ก๊ก มยุริญ” เลือกจะไม่มีคู่ เพราะเจ้าชู้ หรือ จะบวช ??

(สัมภาษณ์ 30 สิงหาคม 2565)

ตัวอย่างนี้ปรากฏวัจนกรรมการบอกเล่า ผู้ดำเนินรายการได้บอกเล่าพฤติกรรม รวมถึงความรู้สึกของตนเองให้ผู้ฟังได้รับทราบเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งนี้ การบอกเล่าเป็นการแสดงความจริงใจในการสื่อสาร เป็นการเปิดเผยตัวตนช่วยให้รู้สึกว่ามี ส่วนร่วม ใช้การบอกเล่าเพื่อสร้างความไว้วางใจ ไม่เพียงเป็นแค่การถามสลับกับการตอบ เพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามการบอกเล่ามีเจตนาแฝง (Illocutionary Force) ที่มากกว่าการ แจ้งเพื่อทราบ แม้วัจนกรรมการบอกเล่าจะเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในการสนทนา แต่ในรายการ คุยกับอยู่ ใช้กลวิธีนี้เป็นเครื่องมือจัดระเบียบความคิดให้กับแขกรับเชิญและผู้ชมรายการ

2. วัจนกรรมการถาม (Questioning) เป็นถ้อยคำที่มีเงื่อนไขดังนี้

2.1 เงื่อนไขเนื้อหา ความ การกระทำของผู้พูดที่จะกล่าวข้อความใดก็ได้

2.2 เงื่อนไขเบื้องต้น

2.2.1 ผู้พูดไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนข้องใจนั้นเป็นจริงหรือเท็จ

2.2.2 ผู้ฟังต้องไม่ได้คำตอบก่อนที่ผู้พูดจะกล่าว

2.3 เจื่อนไขความจริงใจ ผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟังจริง ๆ

2.4 เจื่อนไขสาระสำคัญ ความพยายามของผู้พูดที่จะได้มาซึ่งคำตอบจากผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 10

ผู้ดำเนินรายการ : พี่แอนเข้าวงการตั้งแต่อายุเท่าไรครับตอนแรก

แขกรับเชิญ : 13 ค่ะ จบ ป.6 แล้วก็ไม่ได้เรียนหนังสือป็นิ่ง ตอนจบ ป.6 อายุประมาณ 11-12 แล้วเราก็ไม่ได้เรียนหนังสือ พอไม่ได้เรียนหนังสือ แอนก็เลยหางานเหมือนขอมาเข้าวงการถ่ายแบบหนังสือเด็ก ๆ อะ หนังสือวัยรุ่นน่ารักอะไรอย่างงี้

ย้อนเรื่องราวที่ซ่อนอยู่ในทุกช่วงชีวิตของ “แอน ทองประสม” เจ้าหญิงแห่งวงการบันเทิง (สัมภาษณ์ 29 พฤศจิกายน 2565)

ตัวอย่างข้างต้นปรากฏว่าจรรยาบรรณการถามและใช้รูปประโยคคำถาม ได้แก่ “พี่แอนเข้าวงการตั้งแต่อายุเท่าไรครับตอนแรก” โดยมีเจื่อนไขสาระสำคัญ คือ ความพยายามของผู้พูดที่จะได้มาซึ่งคำตอบจากผู้ฟัง ผู้ดำเนินรายการต้องการทราบข้อมูลที่เป็นภูมิหลังของแขกรับเชิญที่มีชื่อเสียงอยู่ในวงการมานาน ได้รับฉายาว่า “เจ้าหญิงแห่งวงการบันเทิง”

ตัวอย่างที่ 11

ผู้ดำเนินรายการ : จอยมีเป้าหมายระยะไกลในชีวิตไหมว่าต้องการอะไร เป้าหมายใหญ่ใหญ่เลย ความฝัน

แขกรับเชิญ : ใหญ่ ๆ เลยเหรอ คือมีสองเรื่องที่จอยอยากทำ จอยเป็นคนชอบเที่ยว จอยอยากเที่ยวแบบเต็มที่เลย แล้วก็อยากลองปฏิบัติธรรมแบบเต็มที่...เป็นเป้าหมายที่อยากทำ

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วอะไรที่มันขัดขวางสองอย่างนี้อยู่ทำให้เรายังไม่ได้ทำ

แขกรับเชิญ : ยังต้องทำงานอยู่ แล้วจอยก็ยังมีแม่อยู่ แล้วรู้สึกว่ายังไม่อยากจะทิ้งเขาไปนาน ๆ

มาสว่างไปสว่าง แบบ จอย รินลณี (สัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2567)

ตัวอย่างการสัมภาษณ์ข้างต้นปรากฏว่าการถามซึ่งเป็นการถามต่อเนื่อง จะสังเกตว่าประเด็นคำถามเป็นเรื่องสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบได้ทันที แม้จะเป็นเรื่องส่วนตัว

3. วิจารณ์การแนะนำ (Advising) เป็นถ้อยคำที่มีเงื่อนไขดังนี้

3.1 เงื่อนไขเนื้อหาความเป็นการกล่าวถึงสิ่งที่ผู้พูดเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังในอนาคต

3.2 เงื่อนไขเบื้องต้น

3.2.1 ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

3.2.2 ผู้ฟังต้องไม่ตั้งใจไว้ก่อนอยู่แล้วว่าจะทำอะไรที่ผู้พูดแนะนำ

3.3 เงื่อนไขความจริงใจ ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

3.4 เงื่อนไขสาระสำคัญ การกระทำนี้จะเป็นประโยชน์ที่ดีที่สุดแก่ผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 12

ผู้ดำเนินรายการ : คือบทแรกของชีวิตที่เขียนเลยปะ

แขกรับเชิญ : อันแรกเลย อันแรกในชีวิต

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วไม่เก็บไว้หรอ

แขกรับเชิญ : ตอนนั้นไม่รู้ว่าจะต้องเก็บไว้อะ

ผู้ดำเนินรายการ : เสียตายอะ ฟังแล้วอยากอ่านเลย

แขกรับเชิญ : ไปถามหาเพื่อนก่อน มีบางคนได้ไปเออะเหมือนกัน

ผู้ดำเนินรายการ : ถ้าเป็นไปได้เอากลับมาสร้างน่าจะตลกนะ น่าจะสนุกนะ

แต่ อ้นทวิช มุมมองและความคิด ของพระเอกนักเขียนบท

(สัมภาษณ์ 17 กุมภาพันธ์ 2565)

ตัวอย่างผู้ดำเนินรายการใช้ถ้อยคำที่จัดว่าเป็นวิจารณ์แนะนำ โดยเงื่อนไขเบื้องต้นคือ ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ซึ่งผู้ดำเนินรายการแนะนำให้แขกรับเชิญนำบทวนิยายที่แต่งตอนวัยรุ่นมาสร้างเป็นละครเป็นภาพยนตร์

4. วิจารณ์การโต้แย้ง (Argument) เซอร์ล (Searle, 1969) กล่าวถึง
วิจารณ์การโต้แย้งว่า วิจารณ์การโต้แย้งต่างจากวิจารณ์บอกเล่าเพราะผู้พูดมีความ
พยายามที่จะทำให้ผู้ฟังเชื่อ หรือสำนึกตามในสิ่งที่ผู้พูดพูด สามารถสรุปเงื่อนไขของ
วิจารณ์การโต้แย้งได้ดังนี้

4.1 เงื่อนไขเนื้อหาความ เป็นการกล่าวปฏิเสธสิ่งที่ผู้ฟังกล่าวไว้ก่อนหน้า

4.2 เงื่อนไขเบื้องต้น

4.2.1 ผู้พูดมีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุนเรื่องที่พูด

4.2.2 ไม่มีอะไรที่แสดงให้เห็นชัดแจ้งทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าสิ่งที่ผู้ฟังพูดไป
นั้นถูกต้องแน่นอนแล้ว

4.3 เงื่อนไขความจริงใจ ผู้พูดเชื่อในเรื่องที่พูด และไม่เห็นด้วยกับความคิด
หรือการกระทำของผู้ฟัง

4.4 เงื่อนไขสาระสำคัญ ความพยายามที่จะเสนอความเห็นแย้งเพื่อให้ผู้ฟัง
เชื่อหรือเห็นด้วยกับผู้พูด

ตัวอย่างที่ 13

แขกรับเชิญ : คือแบบรายการของพี่อยู่ดูแบบ แยกก็ก็จะแบบดูมีอะไรอะ ดูมีอะไร
มอบให้กับมวลชน แต่เราไม่มีอะไรมอบให้ใครเลยอะ

ผู้ดำเนินรายการ : ไม่ อย่าไปคิดอย่างนั้นครับ บางคนเค้าก็บันเทิง บางคนเค้าก็ชีวิต
แบบผ่านอะไรมาเยอะ แต่ส่วนตัวผมเชื่อว่าประสบการณ์ชีวิต
ทุกคนอะ เขาก็มีอะไรที่เราไม่มีแล้วมันก็บางทีเราคุยเราก็ได้เรียนรู้เนอะ
คือที่ผมอยากคุย

“นุ๊ก สุทธิดา” ผ่านมาแล้วทุกมรสุม

(สัมภาษณ์ 13 มิถุนายน 2566)

ตัวอย่างผู้ดำเนินรายการกล่าวถ้อยคำที่แสดงถึงวิจารณ์การโต้แย้ง เนื่องจาก
ไม่เห็นด้วยที่แขกรับเชิญคิดว่าเรื่องราวหรือประสบการณ์ของตนเองคงจะไม่สามารถมอบข้อคิด
อะไรที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ชมรายการได้ แต่ผู้ดำเนินรายการเห็นว่าชีวิตแต่ละคนมีเรื่องราว
ที่นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ ซึ่งเป็นการกล่าวโต้แย้งอย่างสุภาพนุ่มนวล

5. วัจนกรรมการขอบคุณ (Thanking) เป็นถ้อยคำที่มีเงื่อนไขดังนี้

5.1 เงื่อนไขเนื้อหา ความ การกระทำในอดีตของผู้ฟัง

5.2 เงื่อนไขเบื้องต้น การกระทำที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อผู้พูด และผู้พูดก็เชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

5.3 เงื่อนไขความจริงใจ ผู้พูดรู้สึกขอบคุณ เป็นหนี้บุญคุณหรือซาบซึ้งในการกระทำนั้น

5.4 เงื่อนไขสาระสำคัญ การแสดงความรู้สึกขอบคุณหรือซาบซึ้ง

ตัวอย่างที่ 14

ผู้ดำเนินรายการ : พี่น้อยสวัสดีครับ พี่เคนสวัสดีครับ ขอบพระคุณมาก ๆ เลยครับ
เป็นเกียรติอย่างยิ่งที่มาร่วมรายการ

แขกรับเชิญ : ยินดีมาก เป็นแฟนอยู่แล้ว รายการอยู่

ผู้ดำเนินรายการ : ขอบคุณมากครับ ผมก็ติดตามพี่น้อยพี่เคนในอินสตาแกรมมานาน

“เคน จีรเดช - น้อย บุษกร” เปิดปัญหาชีวิตคู่

(สัมภาษณ์ 13 กันยายน 2565)

ตัวอย่างนี้ปรากฏวัจนกรรมการขอบคุณ โดยผู้ดำเนินรายการกล่าวถ้อยคำขอบคุณอย่างสม่ำเสมอ และกล่าวซ้ำบ่อยครั้งระหว่างดำเนินการสัมภาษณ์ ทั้งนี้การขอบคุณสร้างความรู้สึกเชิงบวกระหว่างกันและผู้ดำเนินรายการแสดงออกถึงความซาบซึ้งต่อแขกรับเชิญ

6. วัจนกรรมการขอโทษ (Apologizing) เป็นถ้อยคำที่มีเงื่อนไขดังนี้

6.1 เงื่อนไขเนื้อหา ความ การกระทำที่เกิดขึ้นในอดีตของผู้พูด

6.2 เงื่อนไขเบื้องต้น ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นไม่เหมาะสมและกระทบต่อความรู้สึกของผู้ฟัง

6.3 เงื่อนไขความจริงใจ ผู้พูดรู้สึกเสียใจหรือสำนึกผิดอย่างแท้จริงต่อการกระทำที่มีต่อผู้ฟัง

6.4 เจื่อนไขสาระสำคัญ ความพยายามของผู้พูดที่จะแสดงความรู้สึกเสียใจ หรือสำนึกผิดต่อผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 15

ผู้ดำเนินรายการ : คุณแพท หลาย ๆ คนคงรู้อยู่แล้ว เพราะว่าคุณแพทพูดมาหลาย
รายการแล้ว เรื่องเวลาอยู่ข้างใน แต่ว่าที่ผมอยากรู้ **ขอโทษนะผม**
อาจจะติดตามคุณแพทไม่ได้หลายรายการ หรือทุกรายการ บางคำถาม
เลยอาจจะไปซ้ำกับคนอื่นบ้าง ต้องขอโทษ ขอภัยด้วยครับ

แขกรับเชิญ : ไม่เป็นไรครับ สบาย ๆ

“แพท เพาเวอร์แพท” เวลาที่หายไป กับความสุขในชีวิตที่ยังเหลืออยู่
(สัมภาษณ์ 31 มกราคม 2566)

ตัวอย่างผู้ดำเนินรายการรู้สึกผิดที่ไม่ได้ติดตามชมการสัมภาษณ์ของแขกรับเชิญ
จากรายการสัมภาษณ์อื่น และอาจจะถามคำถามซ้ำ ๆ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์อาจเคยตอบไปแล้ว
จึงได้กล่าวขอภัย ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่และให้เกียรติผู้ให้สัมภาษณ์

7. วัจนกรรมการชื่นชม (Compliment) เป็นถ้อยคำที่มีเจื่อนใจดังนี้

7.1 เจื่อนใจเนื้อความ การกระทำที่เกิดขึ้นในอดีตของผู้ฟัง

7.2 เจื่อนใจเบื้องต้น ผู้พูดเห็นว่าการกระทำของผู้ฟังเป็นการกระทำสมควร
ได้รับคำชื่นชม

7.3 เจื่อนใจความจริงใจ ผู้พูดเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ดีน่ายกย่อง

7.4 เจื่อนใจสาระสำคัญ ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรู้สึกภูมิใจในการกระทำของตน

ตัวอย่างที่ 16

ผู้ดำเนินรายการ : เพราะอาหารก็ไม่ได้สะสมไป ไปตายดาบหน้า ไม่ต้องกังวลว่าใครจะ
เอาอะไรมาให้เรากิน

แขกรับเชิญ : ไข่ครับ แล้วมันมีช่วงเวลาทีลุ่นคือ มันมีกฎของการเป็นพระ เราก็ขอคนกิน
ไม่ได้ จะไปอะไรอย่างนี้ไม่ได้ เขาให้ก็ต้องกิน ถ้าเขาไม่ให้เราก็ต้องหา
ตามเรื่องตามราวเพื่อประทังชีวิตครับ ก็เลยได้เห็นผู้คน ได้เห็นข้างถนน

ได้เห็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ แม้กระทั่งใจตัวเองที่ร้อนเท่าแทบจะพอง แต่ทำไมมันเดิน
ได้แต่ทำไมเรายังเป็นสุขอยู่

ผู้ดำเนินรายการ : **เฮ้ย! ในวัยนั้นได้ประสบการณ์อย่างนั้น เก่งมากเลยครับ**

แขกรับเชิญ : มันสอนอะไรบางอย่างมาโดยที่มันไม่ได้เป็นบทสรุปนะพี่

“ตามตาม ยุทธนา” วันที่ชีวิตพังทลายและว่างเปล่า (สัมภาษณ์ 28 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างปรากฏการณ์วรรณกรรมชิ้นชม ผู้ดำเนินรายการใช้คำที่มีความหมายที่ดีแสดงความชื่นชมแขกรับเชิญ เพราะเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ดีน่ายกย่อง ดังประโยค **“เฮ้ย! ในวัยนั้นได้ประสบการณ์อย่างนั้น เก่งมากเลยครับ”** ซึ่งผู้ร่วมรายการได้เล่าถึงประสบการณ์ในอดีตช่วงวัยรุ่นตอนบวชเป็นพระเมื่อครั้งบิณฑบาตที่ถึงแม้ว่าจะเหน็ดเหนื่อยจากการเดินด้วยเท้าเปล่า แต่ได้เห็นชีวิตตามสองข้างทางก็ทำให้ใจยังเป็นสุขอยู่ การกล่าวชื่นชมส่งผลดีในการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นถึงทัศนคติและภาพลักษณ์ที่ดีส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคู่สนทนาอีกด้วย

8. วรรณกรรมการสัญญา (Promising) เป็นถ้อยคำที่มีเงื่อนไขดังนี้

8.1 เงื่อนไขเนื้อหา ความ การกระทำที่เกิดขึ้นในอนาคต

8.2 เงื่อนไขเบื้องต้น

8.2.1 เป็นการกระทำที่ผู้ฟังต้องการให้เกิดขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง

8.2.2 ผู้พูดจะต้องไม่สัญญาว่าจะทำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปกติอยู่แล้ว

8.3 เงื่อนไขความจริงใจ ผู้พูดตั้งใจที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้พูดได้สัญญาไว้

8.4 เงื่อนไขสาระสำคัญ ผู้พูดตั้งใจจะปฏิบัติตามสิ่งที่กล่าวสัญญาไว้ให้สำเร็จ

ตัวอย่างที่ 17

ผู้ดำเนินรายการ : ขออนุญาตถามนะครับ **ถ้าไม่สะดวกตรงไหนบอกได้เลยนะครับ แล้วผมจะตัดทิ้งได้เลย** เพราะอันนี้ผมไม่ได้ไลฟ์ ผมเป็น record ไว้เฉย ๆ แล้วอยู่
ก็ไม่ชอบตรงมาอะไรทั้งหลายแหล่ รายการอยู่ไม่ขายอย่างนั้นอยู่แล้วครับ

แขกรับเชิญ : ค่ะ ๆ โอเค ขอบคุนมาก

“อัม สิริยากร” จากเคยคิดสันแต่วันนี้มีความสุขมาก ๆ เพราะอะไร ?! (สัมภาษณ์ 9 สิงหาคม 2565)

ตัวอย่างปรากฏถ้อยคำที่แสดงว่าผู้ดำเนินรายการตั้งใจที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้พูดได้สัญญาไว้ เป็นการแสดงความจริงใจต่อแขกรับเชิญและให้ความสบายใจว่าจะข้อมูลที่เผยแพร่ออกไปจะเป็นไปตามที่แขกรับเชิญยินยอมและสะดวกที่จะให้สัมภาษณ์เท่านั้น

ผลการศึกษสามารถสรุปเป็นตารางแสดงกลวิธีทางภาษาที่ช่วยให้บรรลุปเป้าหมายในการสื่อสารได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 กลวิธีทางภาษาและเป้าหมายในการสื่อสาร

กลวิธีทางภาษา	เป้าหมายในการสื่อสาร
การใช้ทัศนภาวะ	สื่อความรู้สึกนึกคิดบางประการ เช่น แสดงความคิดเห็น ทัศนคติ ความเชื่อมั่น ทำหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อแสดง มุมมอง ความเป็นไปได้ หรือระดับความมั่นใจในเนื้อหา ใช้ถ้อยคำเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์
การให้รายละเอียด	เพื่อช่วยให้การเล่าเรื่องมีความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้ฟังเห็นภาพ ได้ชัดเจนเสมือนได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์ สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างผู้สนทนา และเพื่อโน้มน้าว ทำหน้าที่ในการสื่อสาร เพื่อขยายความให้ประเด็นที่คุยกันมีความชัดเจนและลึกซึ้งขึ้น
การให้เหตุผล	สนับสนุนความคิดเห็น ทำให้เกิดการคล้อยตาม ทำหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อสนับสนุนข้อความหรือแนวคิดเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อผู้ดำเนินรายการ
การเสริมคำตอบ	ไม่ได้ต้องการคำตอบ แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม จากคำตอบที่ได้รับ ทำหน้าที่ในการสื่อสารช่วยเติมเต็ม ข้อมูลในส่วนที่แขกรับเชิญอาจพูดไม่หมด
การกล่าวซ้ำคู่สนทนา	กล่าวทวนคำตอบซ้ำ เพื่อให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามกรอบหรือขอบเขตที่วางไว้ ทำหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อทวนความเข้าใจ หรือเน้นย้ำประเด็นสำคัญ
การใช้อุปลักษณ์	ทำให้เห็นภาพที่ต้องการสื่อได้ชัดเจน ใช้คำน้อยแต่สื่อความ ได้มาก ช่วยเน้นมากกว่าการกล่าวตรงไปตรงมา ทำหน้าที่ในการ

กลวิธีทางภาษา	เป้าหมายในการสื่อสาร
	สื่อสารเพื่อต้องการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องยาก ๆ ได้ง่ายขึ้น
การใช้ประโยคที่มีเนื้อความให้เลือก	ตั้งประเด็นขึ้นมาให้ผู้ฟังได้คิดหาคำตอบเพื่ออธิบายหรือให้เหตุผลเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ โดยกระจ่างมากขึ้น ทำหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อเปิดช่องทางให้แขกรับเชิญพิจารณาทางเลือกหรือแง่มุมที่หลากหลาย
การใช้วัจนกรรมการบอกเล่า	กล่าวข้อเท็จจริงหรือความรู้สึกที่จริงใจ เพื่อยืนยันข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ทำให้ผู้ชมเข้าใจประเด็นง่ายขึ้น สร้างความเชื่อใจแก่แขกรับเชิญ และนำเข้าสู่คำถาม
การใช้วัจนกรรมการถาม	ต้องการคำตอบ ข้อเท็จจริง ความรู้สึก หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ใช้คำถามนำไปสู่หัวข้อที่น่าสนใจหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลลัพธ์ที่ตามมา
การใช้วัจนกรรมการแนะนำ	เสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เพื่อการเสนอแนะทางเลือก เปิดมุมมองใหม่ที่แขกรับเชิญอาจมองข้ามไป
การใช้วัจนกรรมการโต้แย้ง	แสดงออกว่ามีความเห็นต่างทางความคิดหรือการกระทำของผู้ฟัง ด้วยหลักการไม่ใช่ความรู้สึกส่วนตัว เพื่อให้แขกรับเชิญหยุดคิด และทบทวนความเชื่อของตนเองใหม่
การใช้วัจนกรรมการขอบคุณ	แสดงความรู้สึกขอบคุณหรือซาบซึ้งต่อแขกรับเชิญ เพื่อรักษามิตรภาพและลดระยะห่างระหว่างผู้ดำเนินรายการกับแขกรับเชิญ
การใช้วัจนกรรมการขอโทษ	แสดงความรู้สึกผิด เชื่อว่าการกระทำนั้นไม่เหมาะสม เพื่อออกตัวก่อนว่าตนเองอาจจะข้อมูลไม่ครบถ้วน เพื่อลดความเสี่ยงที่จะทำให้แขกรับเชิญขุ่นเคือง ทำให้รู้สึกว่าคุณผู้ถามมีความเกรงใจ
การใช้วัจนกรรมการชื่นชม	แสดงความชื่นชมในการกระทำหรือเรื่องราวประสบการณ์ความคิดของแขกรับเชิญ เพื่อยกย่องชมเชยหรือแสดง

กลวิธีทางภาษา	เป้าหมายในการสื่อสาร
	ความรู้สึกรู้สึกในด้านบวก เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแขกรับเชิญ และสร้างแรงบันดาลใจให้สังคม
การใช้วาทกรรมการสัญญา	แสดงออกถึงความจริงใจว่าจะปฏิบัติตามสิ่งที่ได้พูดไว้ เป็นการเคารพสิทธิของผู้ฟัง เพื่อให้แขกรับเชิญกล้าที่จะเปิดใจให้สัมภาษณ์ เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้กับคู่สนทนา

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการ คู่คุยกับอู๋ จากมุมมอง วาทนปฏิบัติศาสตร์ สามารถจำแนกเป็นกลวิธี 8 กลวิธี ได้แก่ 1. การใช้ทัศนภาวะ 2. การให้รายละเอียด 3. การให้เหตุผล 4. การเสริมคำตอบ 5. การกล่าวซ้ำคู่สนทนา 6. การใช้อุปลักษณ์ 7. การใช้ประโยคที่มีเนื้อความให้เลือก 8. การใช้วาทกรรม แบ่งเป็น 8.1 วาทกรรมการบอกเล่า 8.2 วาทกรรมการถาม 8.3 วาทกรรมการแนะนำ 8.4 วาทกรรมการโต้แย้ง 8.5 วาทกรรมการขอบคุณ 8.6 วาทกรรมการขอโทษ 8.7 วาทกรรมการชื่นชม 8.8 วาทกรรมการสัญญา ทั้งนี้วาทกรรมที่ปรากฏสามารถจัดกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย 1. กลุ่มวาทกรรมการกล่าวความจริง (representative) ได้แก่ วาทกรรมการบอกเล่า 2. กลุ่มวาทกรรมการกล่าวชี้แนะ (directive) ได้แก่ วาทกรรมการถาม และวาทกรรมการแนะนำ 3. กลุ่มวาทกรรมการกล่าวแสดงออก (expressive) ได้แก่ วาทกรรมการโต้แย้ง วาทกรรมการขอบคุณ วาทกรรมการขอโทษ และวาทกรรมการชื่นชม 4. กลุ่มวาทกรรมการกล่าวผูกพัน (commissive) ได้แก่ วาทกรรมการสัญญา

ผู้ดำเนินรายการคุยกับอู๋ เป็นผู้สัมภาษณ์ที่มีความสามารถด้านภาษา ดังจะเห็นได้จากทักษะการสื่อสารที่แม้จะไม่ได้มีคำถามที่เตรียมไว้อย่างตายตัว แต่เลือกสรรถ้อยคำมาใช้ อย่างถูกต้องตามบริบทคู่สนทนาและสถานการณ์ในการสื่อสาร นอกจากนี้คุณอู๋ยังจะไม่ปล่อยให้คำตอบของแขกรับเชิญผ่านไปแต่จะใช้การขยายความหรือให้รายละเอียดเพิ่มเติมในส่วนที่น่าสนใจเพื่อให้ประเด็นนั้นคมชัดขึ้น จึงทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามแนวคิดที่ทำรายการสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมไทย

กลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นอย่างยิ่งของผู้ดำเนินรายการนี้คือ การใช้อุปลักษณ์ เนื่องจากเนื้อหาในรายการส่วนใหญ่เป็นเรื่องของนามธรรมหรือหลักธรรมซึ่งเข้าใจยาก การเปรียบเทียบสิ่งเหล่านี้เป็นภาพพจน์ที่จับต้องได้ และการใช้วัจนกรรมการถามเชิงวิเคราะห์เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การสำรวจหรือแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ส่วนตัวของแขกรับเชิญซึ่งเป็นการถอดบทเรียนชีวิต คำถามในรายการคุยกับอู๋ ซึ่งมีลักษณะที่หลากหลายทั้งคำถามเพื่อหาข้อเท็จจริง (Fact-finding) และคำถามเพื่อการสะท้อนคิด (Reflective Questions) ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายหลักของรายการที่ว่าด้วยการเข้าใจโลกและเข้าใจตนเองตามหลักความจริง อย่างไรก็ตามพบว่ากลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการคุยกับอู๋มีลักษณะร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์นิยมใช้ ซึ่ง แพรวตา ศรีชะโคตร (2563) ศึกษาพฤติกรรมการถามในบริบทการสัมภาษณ์รายการวิทยุคลับฟรายเดย์ มีกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเช่นเดียวกัน ได้แก่ การใช้ทัศนภาวะ การใช้อุปลักษณ์ วัจนกรรมการถาม วัจนกรรมการขอโทษ และวัจนกรรมการขอบคุณ แต่เป้าหมายหลักของการสื่อสารมีความแตกต่างกัน เพราะการสัมภาษณ์รายการวิทยุคลับ ฟรายเดย์ เน้นแสดงความเห็นใจ ประสบการณ์ความรัก การสร้างคุณค่าให้ตัวเอง

รายการ คุยกับอู๋ ผู้ดำเนินรายการและแขกรับเชิญมีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นทัศนคติด้านการใช้ชีวิตร่วมกับแขกรับเชิญอย่างสม่ำเสมอ เปรียบเสมือนสารคดีบุคคลที่อยู่ในรูปแบบพอดแคสต์ (Podcast) รายการสัมภาษณ์ที่เข้าถึงได้ง่ายและเปิดชมได้ทุกเมื่อตามความต้องการเป็นที่นิยมอย่างมากในสังคมปัจจุบัน การที่บุคคลที่มีชื่อเสียงนำเสนอตัวตนผ่านการตอบคำถามที่เผยแพร่ไปยังสาธารณชนย่อมชวนให้ติดตาม อย่างไรก็ตามรายการสัมภาษณ์ลักษณะนี้ผู้ดำเนินรายการมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง คุณอู๋ บุตต้า เบลส หรือคุณที เอกวิจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์ที่มีทักษะในการสื่อสารที่ดี กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏทั้ง 8 กลวิธี ช่วยทำให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร สร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้มีความเป็นกันเอง ไม่เครียด และไม่กดดันผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบคำถามที่รู้สึกอึดอัด

รูปแบบการถาม การโต้ตอบที่ปรากฏในรายการเป็นไปแบบหลากหลายอารมณ์ ผู้ดำเนินรายการมีการปรับตัว ปรับวิธีการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับลักษณะแขกรับเชิญ ตามความสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่มีการคาดคั้นเอาคำตอบ มีความยืดหยุ่นสูง การที่ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์โดยที่ไม่มีบท (script) หรือเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า ดังที่เคยกล่าวไว้ในรายการความว่า “ต้องขอโทษมาก ๆ เลย คือเพราะผมเวลาจะคุยกับใคร ผมพูดตรง ๆ ว่าจะหาข้อมูลให้น้อยที่สุด ใช้คำนี้เลย เรียกว่าไม่ได้หาข้อมูลเลยดีกว่า เพราะว่าถ้ารู้ก่อน เหมือนแบบ รู้แล้ว แต่ผมเข้าใจนะว่ามันมีข้อดีตรงที่เรื่องนี้ประเด็นนี้มันน่าสนใจ ถ้ารู้ก่อนจะได้เข้าประเด็นถูก แต่ว่าผมชอบแบบเหมือนไม่รู้อะไรเลย แต่ว่ามานั่งคุยกัน ถามเพราะความอยากรู้จริง ๆ ไม่ได้ถามเพราะว่ามันเป็นสคริปต์” แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่แน่วแน่และจุดยืนในการดำเนินรายการ ดังนั้นจึงปรากฏวัจนกรรมคำถามที่มาจากเงื่อนไขความจริงใจ คือ ผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟังจริง ๆ และเงื่อนไขสาระสำคัญ คือ ความพยายามของผู้พูดที่จะได้มาซึ่งคำตอบจากผู้ฟัง

กลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการคุยกับอยู่ที่พบทั้ง 8 ประการ ในเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์นั้นเป็นการใช้กลวิธีที่ผสมผสานทั้งความเรียบง่าย ความซับซ้อน และมีชั้นเชิงเข้าด้วยกัน เพราะจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งผ่านการแสดงออกในแบบของผู้สัมภาษณ์ที่เป็นกัลยาณมิตร ทำหน้าที่สื่อสารและค้นหาความจริงของชีวิตร่วมกับแขกรับเชิญและผู้ชม กลวิธีที่ใช้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร ทำให้เห็นตัวตน (Identity) ของผู้ดำเนินรายการและแก่นหรือแนวคิดหลักของรายการอย่างเด่นชัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัย จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย เพื่อที่จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษากลวิธีทางภาษาของผู้ดำเนินรายการที่มีชื่อเสียงในรายการประเภทพอดแคสต์ (Podcast)
2. การวิเคราะห์บทสนทนาในรายการประเภททอล์คโชว์
3. การศึกษาความสุภาพของผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์ตามแนวทางวัจนปฏิบัติศาสตร์

ภาษาไทย

กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเภท. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรายเดีย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

พระบรมราชาบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธี
พระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537)". วารสารร่มพญา 35 (3): 9-37.

การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารสำเนา).

https://www.youtube.com/playlist?list=PLe6u_0zA-Q207kU4krxEMXObY_MgvjvB

Cambridge: Cambridge University Press.

Tannen, D. 1989. **Talking voices: repetition, dialogue, and imagery
conversational discourse.** Cambridge: Cambridge University Press.